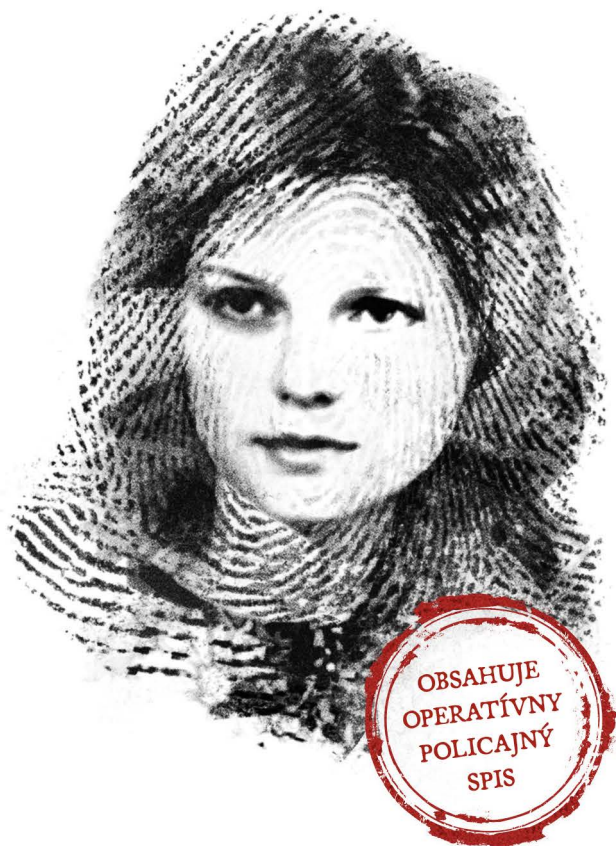

MARTIN HANUS

HRA SA SKONČILA

Definitívna bodka za kauzou Cervanová

ÚVOD

Keby bol o tomto prípade nakrútený film, v Amerike by len ťažko verili, že je podľa skutočnej udalosti.

Skupina mladých mužov unesie pred diskotéky dievča, spolu ho znásilnia v jednom dome a potom ho naložia do auta, aby ho po zhruba 30 kilometroch vyložili a utopili. Keďže niektorí z nich sú z prominentných komunistických rodín, usilujú sa znemožniť vyšetrovanie, zastrašujú svedkov, aby nevypovedali, že ich v osudný večer videli na diskotéke, a keď sa pátranie predsa len rozbehne, takmer sa im ho podarí zastaviť. Napokon je nad nimi vynesенý spravodlivý rozsudok, putujú do väzenia, lenže komunistický režim padá a rozsudok sa ruší. Prokurátor, ktorý navrhne jeho zrušenie, síce neverí, že by boli nevinní – ich nevine v tom čase neverí nikto –, ale eufória novej doby im pomôže na slobodu.

Prepustení muži, ktorým táhá na štyridiatku, rýchlo pochopia, že sa im naskytla veľká šanca. Predtým robili všetko pre to,

aby si cez komunistické konexie vybavili svoju beztréstnosť, teraz sa razom transformujú na jedny z posledných justičných obetí komunizmu. Rozprávajú príbeh, ako sa proti nim sprisahali vyšetrovatelia a súdy, že mŕtve telo nájdenej ženy vôbec nepatrilo údajne unesenej dievčine, ako boli brutálnym násilím sfalšované všetky dôkazy aj výpovede svedkov.

S týmto príbehom presvedčajú politikov, umelcov aj novinárov a majú s tým úspech. Nepodarí sa im presvedčiť len súdy, ktoré neskôr potvrdzujú rozsudky a zničia im nádej na rehabilitáciu a mastné odškodnenie. Takto vznikne konšpirácia o sprisahaní komunistickej aj postkomunistickej justície a tejto konšpirácii uveria mnohí, ktorí nemajú radi komunizmus, Mečiara ani Fica. Zrazu je tu v časti verejnosti pocit, že je to práve tento obludný príbeh, ktorý dokonale charakterizuje minulý aj súčasný systém, v ktorom žijeme a ktorého sme tiež obeťami. Tejto konšpirácii som dlho veril aj ja, dokonca som bol jej mediálnou súčasťou. V prospech opakovane odsúdených mužov boli napísané desiatky textov, páchatelia prešli detektorom lži, vystúpili v televíznej diskusii, dokument o ich príbehu sa stal podľa kultúrnej obce udalosťou roku 2013.

Tento pocit nás na tom v konečnom dôsledku utešoval najviac: hoci títo nevinní a utrápení ľudia prehrali svoj právny boj, v očiach časti verejnosti, najmä tej antikomunistickej, sa stali nedobrovoľnými hrdinami. A áno, zločincami boli tí druhí, ktorí mali aj svoje mená a tváre a nebyť tejto justičnej zlovôle by požívali spoločenskú úctu: napríklad zakladateľ forenznej psychológie v Československu Gejza Dobrotka či zakladateľ súdneho lekárstva na Slovensku Vladimír Porubský.

Minulý rok som však tomuto príbehu prestal veriť. Bola to vlastne reťaz náhod – až spätne sa mi zdalo, že išlo o osudové náhody –, ktorá zapríčinila, že som sa vnoril do pôvodných spisov a dokumentov, zhováral sa s rôznymi ľuďmi a postupne som s hrôzou zisťoval, že všetko je inak, než som si roky myslel a sám pomáhal šíriť.

Aj preto je možno najlepšie začať s čítaním tejto knihy od konca, od jej III. časti. Už keď som bol na pochybách, oslovil som s prosbou o rozhovor predsedu trestného senátu Najvyššieho súdu Juraja Klimenta, ktorý mal byť takisto jednou zo smutných postáv tohto prípadu. Juraj Kliment mi síce spočiatku trochu nedôveroval, ale súhlasil, že sa ho môžeme opýtať na čokoľvek a on odpovie. Pôvodne som chcel týmto rozhovorom všetko ukončiť, veď dlhodobá kriminalizovaná protistrana dostala svoj priestor aj hodnotu, to by azda mohlo stačiť. Viacerí sa ma však po tomto rozhovore pýtali, čo som tým chcel povedať a čo si ja sám o tom celom myslím. Vedel som, že ak to otvorene napíšem, vrhnem tieň aj na vlastnú minulosť, možno navždy spretrhám viaceré vzťahy a znepriatelím si prostredie, v ktorom som profese vyrástol. Nieкто by tú dilemu možno nazval konfliktom lojality a pravdy. Ja som sa však v prvom rade cítil ako novinár, ktorého nové poznanie zaväzuje bez ohľadu na osobné dôsledky.

Napísal som preto rozsiahlu analýzu s názvom Diabolský stroj Františka Čermana, ktorý mal byť mojou bodkou za celou kauzou, aspoň tak som si to pôvodne predsavzal. Po uverejnení tohto textu sa však predо mnou otváral nový rozmer tejto hrozivej a fascinujúcej detektívky, ktorej stále chýbal koniec. Ozývali sa mi doboví svedkovia, no najmä, minulý september prišiel celkom nečakaný objav. Český Archív bezpečnostných zložíek v Kaniaciach uchovával stovky, možno tisíce strán operatívneho spisu, v ktorom boli zachytené prvé, čerstvé stopy vedúce k páchatelom únosu, znásilnenia a vraždy Ludmily Cervanovej.

Práve tento nález bol hlavným motívom pre napísanie tejto knihy.

Vďaka spisu z Kaníc možno prvýkrát zrekonštruovať pátranie pražského kriminalistu Eduarda Pálku, ktorý sa dosiaľ v novinových textoch vznášal nad prípadom ako akási démonická postava. Súčasťou operatívneho spisu bol ešte jeden senzačný objav: magnetofónové pásky s viac než štvorhodinovou nahrávkou výpovede

Viery Zimákovej z 22. februára 1980, ktorá v tento deň prvýkrát priznala, že bola svedkyňou odporného zločinu.

Dnes sa tak môžeme všetci definitívne presvedčiť, či sa kriminalisti snažili pod brutálnym nátlakom vynútiť falošné svedectvá, ako to roky s mediálnym úspechom tvrdili odsúdení Nitrania. Alebo či policajti hľadali skutočnú pravdu o páchateloch strašného zločinu a všetky reči o policajnom gestape, o ktorom hovorila obhajoba, boli len hrou vrahov na oklamanie verejnosti. Hrou, ktorá sa končí.

Bývalý vyšetrovateľ Peter Vačok, známy z vyšetrovania únosu Michala Kováča ml., po vypočutí štvorhodinovej výpovede Viery Zimákovej uviedol, že išlo o štandardný výsluch v zmysle dobových zákonov. Peter Vačok nezistil, že by počas neho došlo k akejkoľvek forme násillia či neprimeranému nátlaku, podľa neho sa prítomní policajti snažili zistiť čo najviac informácií o trestnom čine.

Výsluch Viery Zimákovej aj spolu s vybranými dokumentmi zo spisu sa otvorlia na www.postoj.sk/hrasaskoncila, dokumenty a nahrávka sa sprístupnia po zadaní hesla XXXXXXXXXX

V prvej časti knihy s názvom Oneskorená spravodlivosť na základe objavených dokumentov opisujeme, ako vyzeralo vyšetrovanie operatívcoo pod vedením Eduarda Pálku. Tu zverejňujeme aj 22 prepísaných strán z kľúčového výsluchu Viery Zimákovej.

V druhej časti knihy je šest zaujímavých rozhovorov, s operatívcom z Pálkovho tímu, s vyšetrovateľom, ktorý neskôr vypočúval Vieru Zimákovú, Milana Andrášika a Juraja Lachmana, s dobovým svedkom, ktorý si pamätá Nitru z prelomu 70. a 80. rokov, s bývalou novinárkou TV Markíza, ktorá skrížila obvineným cestu tým, že im neuverila, s renomovaným klinickým a forenzným psychológom, ktorý hovorí o profile vrahov, a s bývalým predsedom Ústavného súdu, ktorý sa oboznámil so súdnymi rozhodnutiami v tomto prípade.

Úvod

Im všetkým, Ivanovi Noškovi, Vladimírovi Lamačkovi, Petrovi Andraščíkovi, Miriam Žiakovej, Antonovi Heretikovi a Jánovi Mazákovi, patrí za ich ochotu a otvorenosť moje poďakovanie.

Špeciálne by som sa chcel poďakovať Jurajovi Klimentovi, sudcovi Najvyššieho súdu SR. Obaja sme sa od septembra roku 2017 ponorili do štúdia novoobjaveného spisu z Kaníc, pán Kliment bol tiež prvým čitateľom prvej časti tejto knihy. Za tie mesiace som mu vďačný za mnohé cenné rady aj neúnavnú pomoc. Samozrejme, všetky prípadné chyby a nedostatky idú na vrub autora.

Martin Hanus, 26. apríla 2018

Chcem knihu

